

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT **UKRAÏNIENNE**

Число 16 (470) Рік вид. XI. 21 квітня 1935 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr

Париж, неділя, 21 квітня 1935 року.

Минулого місяця березня вкрито в Харькові пам'ятник Т. Шевченкові.

Довго окупаційна совітська влада відтягала цю подію. Адже-ж проєкт поставити в Києві пам'ятник Шевченкові сягає ще передвоєнних часів, і совітська влада робила все можливе, щоб оддалити той день, коли цей пам'ятник на Україні таки повстане. Треба було багато літ, щоб совітська Москва таки на те погодилася.

Але й ставлячи пам'ятник, большевики все зробили, щоб він представляв можливо менше те, чим мусів би бути пам'ятник тому, кому український народ завдячує своїм національним пробудженням, хто був співцем недолі України під московським пануванням, співцем України вільної, самостійної і не від кого незалежної.

Сфальшували большевики Шевченка і тут, як фальшують його при друкуванні Кобзаря, про що ми вже не раз згадували на сторінках «Тризуба». Пам'ятник і група фігур коло нього, — як знаємо з совітських газет, — представляють собою «ідею соціального визволення трудящих мас» — і тільки. Нічого в ньому не говорить про головну, провідну ідею, яку кинув у своїх творах Шевченко українському народові — про ідею національного визволення України з-під чужинського панування.

Знав український народ часи, коли Москвою цілком заборонялася навіть українська мова. Але ніколи, перед большевиками, вороги нашого народу не фальшували слова й ідей Шевченка яким-

будь способом. Московські більшовики, щоб довше протягнути своє панування на Україні, щоб затуманити несвідомі ще одиниці — не гребають і цим засобом. І от маємо тепер, крім сфальшованого Кобзаря, і сфальшовачий Шевченкові пам'ятник.

Та даремні ці заходи сьогодні совітської Москви. Раз пробуджений український народ не вдасться їм більше приспати. Стереже його саме той Шевченкс, — якого більшовики так намагаються представити у викривленому, не національному вигляді, — палким Словом своїм, яке будить, кличе до чину, вказує шлях і підсилює дух українського народу в його дальшій боротьбі за повне національне визволення України, яка сама, без московської помочі, зуміє справедливо розв'язати й соціальне питання, без тої Москви, що в нашій історії вже двічі принесла нам кріпацтво.

З наших настроїв.

По зв'язку з ідеєю Українського Національного Конгресу в наших середовищах на еміграції дуже багато говорять зараз про те, кому має належати на тому конгресі примат, хто має представляти на ньому еміграцію?

Думки поділилися. Одні гадають, що на чолі його мають стояти партії. Конгрес, мовляв, річ суто політична, а партії — це лабораторії, де витворюються політичний чин і політична опінія. І коли звести всі партії до купи, то тим самим буде зведено до купи і повну гаму політичних настроїв. Безпартійне громадянство не матиме вже що від себе до тої гами додати і піде за партіями, як то воно завжди робить у політичному житті. Тому примат мусить належати партіям, а громадянство має бути лише співзвучним тлом, на якому тим виразніше виступлять маркантні постаті партійних представників.

Другі говорять инакше. Вони ставлять питаня в такий спосіб: Хто на еміграції йде за партіями? Кого представляють вони? Партії тут не живуть, а животіють; вони одрізані від своїх мас, бо маси зос- талися на батьківщині. На еміграції партії здебільшого розчахну- лися на фракції та на гуртки і розгубили своїх членів. Нових не при- брали і складаються, головним чином, з лідерів без кадрів, а навіть і впрост з бувших людей, що спосилаються на славу історію своєї партії, а самі давно вже стали історичним пережитком. Еміграція не йде за партіями. А в тім вона вся наскрізь політична, бо саме політи- чна боротьба вивела її по-за межі батьківщини. У тій боротьбі прийма- ли участь усі, як у к р а ї н ц і, а не як партійні чи безпартійні люде. Тому в Українському Національному Конгресі партіям хоч і належить відповідне місце, але як частині громадянства. Про їх при- мат не може бути мови.

Хто має рацію — одні чи другі? На мою думку, правда єсть і тут, і там.

Примат партії в політичному житті? Рація, — вони його мають, але коли і де? У нормальних умовах на батьківщині, — навіть там, де нема своєї державности, але є таке-сяке організоване політичне життя. Скажімо, в Галичині, як здається, ніхто того примату партіям не заперечує. На еміграції-ж його заперечують не лише так звані ненавистники партійного життя, але й часто люде, що завжди належати, належать і зараз до тої чи иншої партії.

Чому так? А тому, що, по-перше, на еміграції нема здорового ґрунту для чисто партійного чину, бо немає батьківщини і немає людського масового оточення. А по-друге, — і це головне, — на еміграцію всі ми вийшли не тому, що ми змагалися за партійні програми, а тому, що ми боролися за загально-українські ідеали, — за націю і за державу.

Доки ми боролися, доти були ми об'єднані тією боротьбою і тими ідеалами; були всі — партійні і не-партійні — означені єдністю національного чину. На еміграції для де-яких партій — ця єдність припала була пилом, для частини безпартійних — притлумилася мізерією буденного життя. Тепер обставини життя розбудили приспачу пам'ять громадянства і спричинилися до повстання самої ідеї про Український Національний Конгрес, як про втілення тієї єдності і тих загально-національних ідеалів.

Не знати ще на сьогодні, що буде з тим Конгресом. Але, коли він одбудеться, то примат на ньому по праву належатиме тим партіям, безпартійним угрупованням, громадським організаціям і навіть окремим людам, що позабудуть на той час про партійні, групові чи якісь инші інтереси, а цілу вагу свого чину покладуть на загальнонаціональні ідеали. Бо-ж держава вища за всі партії і за всі угруповання, а нація — вища за всі верстви та за всіх окремих людей. Жадних инших основ для примату немає.

М. С.

В десятиліття смерти Павла Чижевського

(† 17. IV. 1925)

Сього 20 квітня сповнилося рівно десять літ, як українська колонія в Женеві поховала на православний Великдень свого найчільнішого члена, першого президента «Українського Клуба», голову Економічної Місії УНР до Швейцарії, бувш. посла до Державної Думи і мінстра Української Народньої Республіки.

Вмер незабутньої пам'яті Павло Іванович Чижевський як раз на Страстну П'ятницю й передчасно, коли йому ще так хотілося жити й працювати для визволення поневоленої батьківщини.

Поховали Чижевського на кладовищі св. Георгія коло Женеви (мо-

гила № 16672, квартал 43) і в кінці 1931 р. поставили заходами уряду УНР через проф. Р. Смаль-Стоцького кам'яну плиту з хрестом і тризубом та відповідним написом французькою мовою. Могилка обсажена навкруги завше зеленим барвінком.

Ця тимчасова, до перевозу труни на вільну Україну, домівка одного з найзаслуженіших діячів національно-державного відродження українського народу завжди приваблює й зацікавлює женеців і багато з земляків, що принагідно приїждять до Женеви, не забувають поклонитися праху старого українського дипломата, згідно з заповідями якого простує й сучасне наше молоде покоління.

Справді, П. Ів. Чижевський хоч немічний тілом, душею був завжди молодий, і не було, здається, жадної національної справи, в якій він не брав би участі та не вносив своєї оригінальної індивідуальності. Глибоко інтелегентна людина, він мав не менш різноманітну наукову освіту та далекосяглий філософично-моральний світогляд. З ним так легко було разом працювати, бо це був ніби старший товариш, під проводом якого діло йшло певно, розумно й жваво. Навіть не хочачи, співробітники його завжди чомусь від нього навчалися, чи то техніці, чи національній саможертвеності, чи працьовитості, чи нарешті моральним вселюдським засадам, неодмінно вбраним в питому українську форму. Вже на смертнім ложі в шпиталі, як глибоко віруюча людина, а одночасно й патріот, він хотів присутності українського православного священника, але вага хвилини на порозі у вічність примирила його і з служителем церкви чужої... Це була для мене, присутнього, одна з найзворушливих хвилин в житті.

Різноманітна громадська діяльність небіжчика Чижевського свого часу була вже освітлена в ч. 75-76 «Тризуба» за 27 квітня 1927 р. в споминах О. Лотоцького, О. Вілінського, В. Прокоповича, М. Єремєєва, І. Бачинської та І. Кумовича. Але варто прочитати тако-ж спомини Є. Чикаленка, О. Лотоцького й ин., щоб зрозуміти, особливо нашій молоді, яка це була маркантно суцільна й культурна людина, правдивий модерний політичний діяч відродженої української нації. Ще багато цікавого, певно, посідає його численна, надзвичайно цінна й всебічна переписка, так само як ще невідані, а може ще й не написані спомини про цю видатну людину його найближчих приятелів та учеників.

Упорядковуючи недавно свій архів я переглянув де-яку переписку небіжчика, яка у мене зберігається (напр., з др. М.) і я ще зайвий раз переконався в тому, яку визначну індивідуальність загубила Україна! Мене, що на протязі кількох років день-в-день зустрічався з П. Ів. Чижевським і трохи ніби його знав, і то вразила його працьовитість, далекозорість в політичних та ин. питаннях, а головне його національна й громадська чесність і міцність в переконаннях та взятих на себе обов'язках, діяльність, завжди овіяна якоюсь містичною тактовністю та лагідністю до людей, навіть противників. З другого боку, ось передо мною наочний свідок його діяльності в географічнсм, так мовити, просторі: це його дипломатичний

Могила П. Чижевського на кладовищі св. Георгія в Женеві.

паспорт No 510 з 15 січня 1919 р., виданий у Києві, де на 8 сторінках ін-фоліо можна побачити візи трохи не всіх консулятів. А треба мати на увазі, що це покажчик рухливості старої й головно тяжко хворої людини, що часто не могла тижнями рухатися з хати!

Зараз українське громадянство на еміграції дискутує справу скликання Всеукраїнського Національного Конгресу. Цікаво, може, буде багатьом довідатися, що Павло Чижевський це питання ще влітку 1920 року докладно розробив і оголосив кілька, тепер вже забутих, але цікавих і досі, статей на цю тему.

П. Ів. Чижевський з самого приїзду до Женеви в червні 1919 р. турбувався про організацію тутешньої колонії і став на її чолі, як перший голова. Навіть виїхавши з Швейцарії він не перестав стежити за діяльністю товариства. Ось один із численних прикладів його передбачення соціального розвитку еміграції, яке щойно біжу-

чого 1935 року в Женеві сповнилося. «Мені, — писав до мене П. Ів. Чижевський 28 липня 1921 р., — оце спало на думку, чи не переорганізувати наш Клуб в Українсько-Швейцарський Женевський Клуб, бо, очевидно, що виключно українськими силами він не зможе існувати продуктивно. А колиб до нього був легальний доступ швейцарців, так до нас пристали б усі наші женевські приятелі чужинці і Клуб одразу придбав би багато сили і впливу. Коли ця моя думка ще не спізниться, так обміркуйте її на загальних зборах». Я нарочито подав точний витяг з листа, бо й досі ще чути голоси проти такої думки, особливо серед запаморочених наших ультра-націоналістів, що не рішаються, і часто слухно з їх сторони, виносити українську справу на прилюдне, де перед очима нейтральних приятелів не можна інтригувати і збирати оочі по-ночі...

Можна таких прикладів громадської ініціативи п. Чижевського привести багацько. Вкажу ще на його енергійні заходи видати українські поштові марки для внутрішнього вжитку, щоб організувати емігрантське асекураційне товариство на зразок американських, або ще заарендувати землі для переселення емігрантів, що хотіли б осісти на землю, і так створити свою «Палестину», і багато інших проєктів, які ще чекають на реалізацію.

Небїжчик Чижевський мав хист винахідника. У мене досі зберігаються моделі, зроблені його рукою, вітряних млинків, яким він пророкував будуччину для постачання електричної енергії селянам, особливо на степовій Україні, де завжди дме вітерець.

Десять літ минуло, як десять днів!

Не віриться, що так давно вже відійшов од нас цей державний муж, чиста, незлобива людина-громадянин. Відійшов передчасно, як я писав вгорі, бо ще мав сильну фізичну будову тіла. Та для нього, на жаль, і на той час в нашім лихолітті не малос матеріяльних засобів на лікування, а навіть іноді просто на людське, не голодне життя. Я глибоко переконаний, що при своєчасних всебічних мірах лікування, Чижевського можна було б врятувати ще на довгі роки... Це одна з жертв нашого емігрантського життя — мізерії.

Не можна без жалю й суму читати його останні листи. Особливо страшне вражіння робить його остачній, само напередодні смерті, до мене лист. В нім виразно й, так мовити, рельєфно, на літерах машинки до писання, відбивається трагічна боротьба ще здорової непорушної інтелігенції духа з проявами зруйнованих центрів спинного мозку. З одного боку, яскрава свідомість близького й неминучого кінця, а з другого — непереможна й невмируща до останньої хвилини надія на видужання, згага до життя... Змисл речень ще ясний, але в окремих словах літери перекручені або повторюються. І тут же власноручна приписка на боці, як неймовірне й страшне сконстатовання: «У мене, здається, мозговий удар, ніяк не втну правильно писати!»... Дійсно, трагедія одинокого, на той час, ніби, забутого всіма чоловіка! Сталося це внаслідок перелому хворого позвоночника, коли, не маючи коло себе доглядачки в готельній кімнаті, він упав з ліжка. Але на людях це була міцна духом і енергійною людиною, що

ніколи не скаржилася, нікого не обвинувачувала й завжди сподівалася кращого....

Хай ці кільки випадкових споминів про визначного громадянина-друга, незломного й чистого борця за державність України, будуть китицею квітів на його могилу, а одночасно осторогою й дороговказом для молодшого покоління. якому, в пошану традиції, треба брати приклад на таких, як покійний Чижевський, діячах, що зуміли через усе своє життя високо й чесно перенести прапор упертої боротьби за визволення батьківщини і за неї згнули.

Євген Бачинський.

Похорон проф. В. Біднова.

(Лист із Варшави)

4-го квітня с. р. на Вєльському глєдєвищі у Варшав відбулася сумна урочистість: похорон бл. пам. проф. В. Біднова*).

Відпровадити на місце вічного спочинку всіми шанованого й любимого професора й батька з'явилася не лише українська колонія м. Варшави з великою кількістю української молоді, але й представники суспільства польського та представники псевделених Москвою народів. Службу Божу правив єпископ Полікарп в сослуженні з численним духовенством. Співав митї ополитальний хор. Скромний в житті, покійний бажав, щоб і похорон його був скромний. Вшановано цю його останню волю, і на його домовині не було вінків і квітів, над його могилою не було промов. Лише коротке прощальне слово проф. О. Лотоцького, яке нагадувало присутнім і про цю його останню вслю:

«Дорогий товаришу, — говорив проф. О. Лотоцький над свіжою могилою, в яку за кільки хвилини мали замурувати труну з останками небіжчика, — надмірна твоя скромність вказала Тобі висловити волю, щоб не було над твоїм гробом ні вінків, ні промов. Хоч і з болем душевним, але шануємо твою перемету труну вслю. Тому в цей останній час, коли ще твій видимий образ з нами, не можемо поділитися спогадами, якою ти був у житті ясною постаттю, ні висловити те можемо того гіркого й глибокого желю, який переживаємо, коли неблаганна смерть перервала твою працю, скеровану на виховання мелоді, на користь науки, на добро рідного народу. якого ти був одним з найкращих синів. Прийми-ж наш останній коханий привіт. Нехай Господь Милосердний прийме Тебе в житла праведних і нехай буде пам'ять твоя вічна!»

* * *

Українські організації у Варшаві вшановують пам'ять покійного на різних своїх зборах і засіданнях, згадуючи його теплим словом і підкреслюючи його заслуги перед українською наукою в перед українським народом.

На одному з чергових викладів в Українському Науковому Інституті у Варшаві, який відбувся 3 березня, пам'ять покійного вшановано вставанням, а директор інституту проф. О. Лотоцький звернувся до присутніх з наступним словом:

*) Статті, присвячені пам'яті покійного й освітленню його діяльності, буде вміщено в одному з наступних чисел «Трибуна».

«Нинішній виклад, ще значно раніше призначений, відбуваємо за дуже сумних обставин. В цих днях упокоївся В. О. Біднов, а завтра будемо з ним в останнє прощатися. Всі ми знаємо цю милу постать, таку чарівну своєю душевною красою. Милый, м'який, добрий, він проте був твердий, як криця, та неуступний в справах засадничого, з окрема національного порядку. Його працьовитість була надмірна в дорівнювала ніби його надзвичайній скіомності. З його відходом створилася велика прогалина в українському національному житті».

Таким був бл. п. В. Біднов, таким залишиться він назавжди в пам'яті тих, хто його знав. Щоб з'ясувати та оцінити значіння небіжчика для української науки та його працю для українського народу, — Український Науковий Інститут у Вацшаві цю оектує цю святити йому одно з своїх чергових ширших зібрань.

І. Липовецький.

Другий Міжнародний Конгрес Вібліотек і Вібліографії.

Інтернаціональна Федерация Асоціаций Вібліотекарів у поряджас сього року другий «Міжнародний Вібліотечний та Вібліографічний Конгрес». Про нього подає такі відомості паризька газета Le Temps:

«Від 20 по 30 травня в Мадридї, Саламанці, Севіллї і Барселонї буде мати місце Міжнародний Вібліотечний і Вібліографічний Конгрес. По-за засіданнями передбачено кілька виставок, оглядин, приймать і екскурсії».

Має бути п'ять пленарних засідань: відкриття (в присутності президента республіки), засідання розпорядче, засідання, присвячене міжнародньому випозичанню книг, засідання, присвячене бібліотечній справі і сучасному життю, і закриття в Барселонї.

Запрошення взяти участь в конгресї звертається не лише до бібліотекарів і бібліографів, але й до бібліофілів, книгарів, вихователів і взагалі до всіх осіб, що їх цікавить доля книжки й бібліотек.

Пан Анрі Леметр, 17 гю Суффльо, Париж 5, французький делегат (M. Henri Lemaître, 17, rue Soufflot, Paris 5, délégué français), висилатиме всім особам, що до нього звернуться, детальний програм засідань конгресу і офіційну брошуру з відомостями про подорож, гостинниці й таке інше.

Вписуватися просять як найшвидше (найпізніше 1 травня) у п. Т.-П. Севенсма, генерального секретаря Інтернаціональної Федерация Асоціаций Вібліотекарів, Ліга Націй, Женева (M. T.-P. Sevensma, secrétaire général de la Fédération Internationale des Associations de Bibliothécaires, Société des Nations, Genève).

* * *

Рада Української Вібліотеки ім. С. Петлюги в Парижї на засіданні своєму 17 квітня ухвалила взяти в конгресї участь, виславши делегатом, коли буде на це змога, В. Прокоповича.

Разом з тим постановлено цю ухвалу подати до відома українським науковим установам і бібліотекам.

Рада Вібліотеки просить тих хто має вислати св.їх делегатів на цей конгрес, в цілях координації повідомити про це Українську Вібліотеку ім. С. Петлюги в Парижї (Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura, 41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9,) щоб мати можливість заздалегідь порозумітися що-до репрезентативі українських бібліотек і нашої участі в конгресї, а при перездї через Париж нав'язати особистий контакт з представником Вібліотеки.

Ті-ж установи, які свого делегата не збираються посилати, Рада просить прислати короткі дані про свою бібліотеку і ті відомості, які вони вважали потрібними дати.

Коли Рада отримає потрібні матеріали, вона має намір за допомогою редакції «Тризуба» видрукувати французькою мовою реєстр наших головних бібліотек, подаючи про кожну короткі відомості: точну назву, адресу, рік заснування, завдання, характер, склад, кількість книжок, чинність, видання, ім'я бібліотекаря.

З преси

З надзвичайним галасом та звичайною совітською помпою відкривши у Харькові потворний пам'ятник Т. Шевченкові, що намагається викривити на комуністичний копил самий образ генія України, повернувши його тільки в бунтаря й революціонера, московські «товарищі» та їх українські попіхачі вважають за потрібне по своєму вивернути ще й саму історію увіковічення монументом пам'яті великого поета. Як відомо, ще до війни засновано було ініціативою української інтелігенції комітет будови пам'ятника, зібрано чималі гроші, відбулися конкурси проектів, визначено було в Києві й місце. А от що виписують про це, між иншим, «Вісти» з 24. III.

«Українські експлуататорські класи, поміщики і буржуазія, їхні прислужники дрібно-буржуазні угруповання завжди зривали заходи до увічнення пам'яті великого боця. Це-ж Грушевські і Єфремови, Петлюги та Винниченки і вся инша жовто-блакитна каста революція трудові копійки, зібрані перед війною на побудовання пам'ятника Т. Г. Шевченку, передали царському урядові».

Совітські органи звичайно не додержують міри в брехні, але цього разу наклеп особливо нахабний і безсоромний. В головах комітету пам'ятника Т. Шевченкові був В. Ігнатович, директор Київської Контори Державного Банку, де й переховувалися на окремому рахунку суми, зібрані на пам'ятник пожертвами. Цінності цього банку було захоплено большевиками в перше-ж взяття Києва за Муравьова і на них наклала свою лапу прославлена Євгенія Бош. Як бачимо, тут дрібно-зłodійський викрут: самі-ж украли і самі-ж, одвертаючи від себе вину, голосніше за всіх репетують: тримай злодія!

* * *

Здавалося, теорія письменства—то річ давно розроблена, і трудно сьогодні встановити новий, невідомий досі, рід літературного твору.

Ви ще встигаєте приєднатися до тих, хто замість одвідин і привітань на Великдень склав свою жертву на Українську Бібліотеку імені Симона Петлюги в Парижі. Тим чином збережете час і гроші, а разом з тим станете в допомозі загально-національному культурному ділу. Не гайтеся!

Добре ми знаємо, що поруч з біографією існує й автобіографія. Єсть некрологи, але досі ніхто не припускав думки, що може бути а в т о н е к р о л о г . Честь цього відкриття належить п. В. Панейкові.

«Послѣднія Новости» з 31.III надрукували статтю В. Панейка: «До українського питання», ніби першу з цілої серії на цю тему. Постать автора — колишнього міністра Західне-Української Народної Республіки, її представника в Парижі, редактора, а пізніше довголітнього кореспондента «Діла», його русофільські симпатії досить відомі українському громадянству і від нього можна було чекати всього. Але навіть ті, хто читав його «З'єдинені Держави Європи» та те, що він випускав з-закордону в газетах, не могли і в думках припустити, що під такою статтею, як та оце в «П. Н.», міг стояти підпис українця, хоч би й Панейка.

Починає автор з першого розділу Польщі, яким Галичину приділено до Австрії і зауважує, що

«тим актом видерто ґрунт з-під многовіювого, багатого на переняті стремління «русскихъ земель» до з'єднання».

і твердить, ніби той акт власне й призвів до розділення єдиного російського народу на дві гилки — «великоросійську й малоросійську», тоб-то на московську й українську. За наших часів, на думку Панейка, Галичина перетворилася в знаряддя розбиття «русского національного единства»:

«Те знаряддя — гостре українство австрійське ввійшло в плен закордонної політики Австрії допіру за Франца-Фердинанда. Чинність його давала себе все більше й більше відчувати під час світової війни і російської революції. А за наших часів, тоб-то останніми днями, перетворилося в сно вильючно в знаряддя польського та німецького імперіялізму, збо, точніше мовити, в знаряддя «Drang nach Osten» Гітлера і Пилсудського».

Впрост не знати, чого в тій писанині більше — незнання чи облуди. Прикро й гидко читати, коли людина заперечує існування власної національності, бо чим як не таким запереченням являється твердження, що сформування українського народу припадає лише на кінець XVII віку і зв'язане з переходом Галичини з-під панування польського під владу австрійську. Справді, навіть Катерина не могла б більшого сподіватися «отъ свойственной сему народу самоотверженности». Органічний історичний процес українського народу, що привів цілком природне до відродження національного, а пізніше й до відновлення власної державности, для Панейка не існує. Для нього є тільки «единство русской національности»... і чужеземна інтрига. Та зле виходить з тією єдністю: що-ж то за єдність, коли її розбиває незначний, порівнюючи дрібний, факт зовнішньо-політичний, що частина території певного народу, і до того невелика, переходить від однієї держави до другої? Чи-ж багатовікова приналежність німців до різних держав не дозволила утворитися загально національній німецькій свідомості і чи німець швейцарський або австрійський мен-

ше німець, ніж німець германський? На піску, справді, поставлено оту штучну будову непевної російської національної єдності.

Елюкубрації п. Панейка в російській газеті — це вже не еволюція політичного русофільства їх автора, а національне самоубство. Своїм виступом він викреслює себе з по-між живих членів української нації і сам підписує свій автонекролог.

Нема чого говорити про живого покійника, але не можна не дивуватися редакторові «Посл. Новостей». Невже п. П. Мілюков те-ж може підписатися під нісенітницями свого нового співробітника і справді поділяти думку, що українська справа, в обороні якої він сам колись виступав, це тільки стара, як світ, інтрига, що міняє лише свою назву: австрійська, німецька, польська? Чи не вийде це на со-ром визначному теоретикові національного питання і видатному істо-рикови?

Музей Визвольної Боротьби України

будує Український Дім у Празі

їй закликає всіх українців до помочі й участі в цьому будуванні.

Дайте їй ви свою цеглицю! Пошліть свою пожертву! Не відкладайте! 1000 цеглин коштують 10 дол., 100 цеглин — 1 долар.

Жертвуйте всі, хто є тільки може!

Гроші слати на адресу п. директора Музею ВБУ : Prof. Antonovyc Praha-Nusle 245. Czechoslovakia.

За спокій душі професора

Василя БІДНОВА

вельми заслуженого громадянина, видатного вченого, редактора польової газети Армії УНР на фронті 1920 року, давнього співробітника «Тризуба»,

і

Павла ЧИЖЕВСЬКОГО

міністра Української Народньої Республіки, вельми заслуженого громадського й політичного діяча, в десятиліття його смерті,

одслужено буде панахида в неділю, 21 квітня, по службі Божій в Українській Православній Церкві в Парижі, про що повідомляють Головна Еміграційна Рада, Товариство б. Вояків Армії УНР у Франції, Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції, Українська Громада в Парижі, Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі і Редакція «Тризуба».

Хроніка

3 життя укр. еміграції.

У Франції.

3 життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

— На Великдень. Замість візитів і привітань на свята прислали на Бібліотеку пан Андрій Лівницький — 200 франків, проф. О. Лотоцький — 100 франків.

З Оден-ле-Тіша на те-ж прислали: ген. О. Башинський — 10 фр., Валер'ян та Марія Ступницькі — 10 фр. З Фор-дю-Буа п. Калениченко прислав 2 фр.

З Праги прислав п. А. Зубенко — 25 фр.

— На Великдень замість звичайного прийняття Єлисавета і Вячеслав Прокоповичі склали на Бібліотеку 50 фр.

— Сторінка бібліофіла. За останній час Бібліотека своїм коштом придбала такі книжки: «Каталог українських древностей колекції В. В. Тарновського съ придоденіємъ 16 фототипичныхъ снимковъ». Київ, 1898. ст. 86+табл. XVI, in 4-о.

«Собрание Б. П. и В. Н. Ханенко. Древности русскія. Кресты и образки. Collection В. Ханенко. Croix et images». Київ, 1899; ст. 33+табл. XVI, in 4-о.

Те-ж «Випускъ второй». Київ, 1900, ст. VI+25+табл. XVI in 4-о.

Герностаевъ Ф. Дворцы и церкви Юга». Москва, 1914, ст. 92+табл. XXX, in 8-о. Ілюстрації в тексті і на окремих таблицях.

— Замість квітів на могилу проф. В. Біднова поступило до Бібліотеки: «Давньому Товаришеві — од В. Прокоповича» — 25 фр., од І. Рудичева — 25 фр.

— «Діло» в Бібліотеці. Бібліотека знову має постійно «Діло», висилання якого з квітня місяця одновила його адміністрація.

— Нові журнали. До Бібліотеки надійшли:

«Літопис Національного Музею за рік 1934 — неперіодичне видання Союзу Прихильників Нац. Музею». Львів.

«Церква і Нарід» — двоштиневик, присвячений церковним і церковно-громадським справам. Крем'янець.

— На Великодні свята Бібліотеку буде зачинено: у Великий Четвер 25 квітня, у Велику Суботу 27 квітня і на Великдень у неділю 28 квітня.

— Товариська бесіда в редакції «Тризуба» 14 квітня с. р. дала чистого прибутку 115 фр. Наступна бесіда відбудеться в неділю 21 квітня. На Великдень 28 квітня бесіди не буде.

— З життя Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції. В понеділок 8-го квітня с. р. делегація Т-ва б. Вояків Армії УНР з своїм прапором на чолі з п. М. Ковальським, генеральним секретарем Т-ва, була присутня на церемонії запалення вогню на Могилі Невідомого Вояка під Триумфальною Аркою. Одночасно була й численна грузинська делегація з прапором грузинського Т-ва б. Вояків та делегація «Вільних Козаків» з прапором, на чолі з п. п. Бадіновим, полк. Жуковим, Трофімовим та ин.

— В Генеральній Раді. На своєму черговому засіданні 10-го квітня с. р. Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції ухвалила скликати чер-

говий 11-й з'їзд Союзу на 25-26 травня б. р. в Парижі.

— Свято Шевченка в Шалеті. 16-го березня в Шалетській Громаді відбулося святкування Шевченкових іоксвиш. Шевченкові свята уявляються Громадою що-доку з великою уочистістю й художнім програмом І на цей раз свято пч ойшло з особливим успіхом.

В програмі було: доповідь, яку виголосив п. Колодій, п'єса на 3 дії Т. Шевченка «Назар Стодєля» під редакцією п. Безносюка, з вечірницями й воєнкою в 2-ій дії по партитурі Ніщинського, пч участі мішаного хору в суцшоводі оркестри під керуванням п. Ковгана. Всі учасники п'єси доби е спч авилися з своїми реліями і згубили присме врежіння на присутніх, а вечірніці дєли вевику насолоду, за що диригента хору п. Ковгана і хористів та оркестру наго роджено спр авжньою овацією.

Другою великою насолодою для нас був виступ молодого артиста скрипака п. Дубаса, що ласкавий був до нас на це свято звітати. Мало кому з нас доводилося чути таку артистичну ггу на скрипці, а тому всі слухали з великим зачаюванням. Побажємо п. Дубасові успіху й щєстя в його артистичній діяльності.

З гостей на святі були присутні: голова Генеральної Ради п. М. Шумицький, комісар поліції міста Монтаржі п. Ля Поч і чисельні представники паризької української колонії.

До речі згадаємо, що Громадський Хор під керуванням п. Ковгана нагєховє вже 10 років свого існування й українці Шалетської колєнії сподєваються, що будуть милуватися українською піснею на святі його 10-річного ювілею.

— Свято Української Дитячої Школи в Парижі під керуванням пані О. Горайнової має відбутися в неділю 19 травня с. р. в сєді Дому Бельгійських Інквалідів. Догладніше пч о це свято — «одному з наступних чисел «Тризуба».

У Польщі.

— Допомогова акція українському студентству у Варшаві. 6 квітня с. р. відбулися загальні збори членів Товариства Допомоги Студентам-Українцям Вищих Шкіл м. Варшави. На зборах головував полк. О. Чубенко, секретарював сотн. І. Липовецький. Широке справоздєння про діяльність Т-ва зложив проф. Р. Смєль-Стоцький, акт Рєвізійної Комісії подав до відома зборів ген. П. Шандрук.

Із справоздєння видно, що Т-во пч отягом минулого року зібрєло 7960 зол. допомог і пожєртв од рїзних установ та осіб, видало на утримання інтєрнату 4274 зол., на допомоги для студентів — 1878 зол., на довготєрмінові позички — 952 зол., на стипєндії — 270 зол. і т. д. З допомог коїстало 30 осіб, число виданих у минулому році допомог дійшло до 97. Сума всіх допомог, удєлєних українському студентству, за весь час існування Т-ва дійшла вже до імпозєнтної цифри 76,325 зол.

Збори висловили подяку всім жертводавцям, а тако-ж і Управі Т-ва, а особливо пч оф. Р. Смєль-Стоцькому за невтомну пчєцю над рєалізацією завдань Товариства.

Управу Т-ва переобрєно збрами в старому складі: пч оф. Р. Смєль-Стоцький, пч оф. М. Кордуба, інж. Д. Кєскоцький, інж. Я. Тєницора, д-р Л. Чикаленко, інж. І. Зваїйчук, інж. В. Шевченко. До Рєвізійної Комісії: ген. П. Шандрук, д-р Є. Мироновичєва, ген. В. Змєнєно.

— З життя української колонії в Біловіжжі. Колєнія українських політичних емігрантів у Біловіжжі, що колись нааховувєла біля 100 осіб, пєсважно б. воєнків Армії УНР, ввійшла вже в другє десятиліття свого існування. На слогольня в колонії нараховується 30 осіб, що живуть організованим життям, гч туючись біля місцевого відділу УЦК у Польщі. Крім то-

го, нараховується по-над 10 осіб, що живуть лише своїм особистим життям. Решта наших людей роз'їхалась по всіх усюдах шукати кращої долі. Незабракло в колонії й таких, що знайшли тут свій вічний спочинок — св. пам. Артем Котик, Василь Литвиненко й Михайло Шаповалів. Двос останніх загинули трагічною смертю.

Всі, що тепер тут знаходяться, це вже батьки 2-3 а то й 5 дітей. Де-хто спромігся навіть на власні хатки. Майже всі працюють на державному тартаку в Грудках.

Останні загальні збори відділу у зв'язку з III з'їздом делегатів української еміграції у Польщі, відбулися 2 жовтня мин. р. На цих зборах обрано було тако-ж нову Управу відділу, до складу якої ввійшли: пп. Гордій Мироненко — голова, він-же делегат на з'їзд, Кость Дроздівський і Федір Водяницький — члени.

Стараннями новообраної Управи та при дружній співпраці всіх членів відділу 9 грудня мин. р. було урочисто відсвятковано річницю героїчної смерті 359-ти під Базагом. До програму свята входила панахида, відправлена в місцевій церкві, доповідь — «Базар — Українська Голгота», та декламації дітей, присвячені 359-ти.

13 січня с. р. при ласкавій матеріальній допомозі Союзу Українок та УЦК, а тако-ж завдяки матеріальній допомозі самих членів колонії уряджено було ялинку для дітей. На цьому святі зачитано було доповідь на тему: «Ялинка дітей української еміграції і голод на Україні». На закінчення свята діти зробили серед присутніх збірку на голодуючих на Україні.

10 березня с. р. відділ одсвяткував Шевченківське свято. На програм свята зложилася доповідь на тему: «Шевченко — пророк і борець за Україну», після якої заспівано було «Заповіт»; діти — Ніна Горпиничівна, Борис Циб і Юрко Малькевич заспівали «Думи» і «Садок виш-

невий», а потім виконали мелодекламацію «Доле, де ти?»; решта дітей шкільного віку декламували відповідні вірші. Дітей обдаровано було книжечками (кобзарика) й листівками з портретом Шевченка, а тако-ж улаштовано було для них какао з печивом.

З першого січня с. р. розпочато працю над навчанням дітей української мови й письма, поки домашнім способом, а з 1 травня це навчання має перейти на шкільний спосіб по устаелій програмі. Дітей в колонії нараховується 42, з них 14 у шкільному віці, од 7 до 4 літ — 12, решта — маленькі. Хлопців — 30, дівчат — 12.

З наступленням весни маємо на меті впорядкувати могили похованих тут членів колонії, влаштувати свято пам'яті С. Петлюри та з дітьми шкільного віку відвідати дітей української колонії в Гайнівці.

Г. Мироненко.

Редакція «Тризуба» має відомості, що всі доповіді на святах, які влаштовував відділ УЦК у Біловіжжі, зачитано було головою відділу п. Мироненком. Відділ у Біловіжжі має тако-ж власну зразкову бібліотеку, яка налічує 100 опрацьованих книжок.

В Німеччині.

— В Українському Науковому Інституті в Берліні 12 квітня с. р. відбувся виклад українською мовою доц. д-ра Б. Крушницького на тему: «Гетьман Мазепа у шведській історіографії».

— Українознавчі виклади в Семінарі Орієнтальних Мов при Берлінському Університеті. В літньому семестрі 1935 читає д-р Зенон Кузеля в Семінарі Орієнтальних Мов при Берлінському Університеті такі курси української мови та виклади з обсягу українознавства:

1) Українська мова для початкуючих (3 год. тижнево),
2) Курс української мови для

студентів з елементарним знанням (єдиний курс, 3 год. тижнево), 3) Найвищий курс української мови (пояснення українських текстів, 2 год. тижнево), 4) Українська національна територія в світлі статистики (2 год. тижнево), 5) Німецько-українські відносини на протязі історії (1 год. тижнево).

Вписи приймає канцелярія Семінара: Беллін НВ 7, Доротеенштрассе 7.

— **З життя Спілки Студентів-Українців у Німеччині.** Спілка Студентів-Українців у Німеччині (заснована 22 січня 1921 р.) витримала протягом останніх двох років багато різних нападів з боку націоналістів Коновальця і монархистів Скоропадського, що не зупинялися ні перед чим, аби підпорядкувати собі або знищити незалежну від них українську організацію в Німеччині.

Донос до німецького суду, арешт одного члена, інформування німецької поліції, виключення з ЦЕСУС'а, бійка перед одними сходами, заходи через одного чужинця перед владою в справі розв'язання організації, виключення з організації студентів-чужинців, донос на одного члена і виключення кількох членів з Громади — все це відбувалося при діяльній співучасті одного з наведених партійних угруповань.

Непохитно тримаючись протягом більше 14 років засади самостійності і соборності національної Української Держави та ведучи гостру боротьбу проти партійництва, Спілка з певним успіхом одбила всі атаки прихильників Коновальця і Скоропадського та надалі злишилася незалежною від них організацією.

Для покінчення з деморалізаторством, Управа виключила із Спілки двох прихильників Скоропадського: Василя Кузьма за шкідливу для організації діяльність і Сергія Кузьменка за шкідливе для організації поступовання. Загальні збори 20 березня с. р. затвердили цю постанову Управи

на підставі § 17 за порушення § 6 і § 15 Статуту. В інтересах розвитку Спілки та поширення її діяльності на всіх українців у Німеччині — загальні збори ухвалили тако-ж необхідні зміни Статуту.

На голову Спілки переобрано інж. Дмитра Волошака. До Управи ввійшли: Петро Кожевників, Данило Садівничий і Петро Максимок. Ревізійна Комісія: Микола Слива, Федір Ємець й Яків Гуровський.

На своєму засіданні 30 березня Управа рішила закликати багатьох бувших членів Спілки до відновлення своєї приналежності до організації. Рівночасно мають бути запрошені до вступу в члени Спілки поодинокі українці з різних околиць Німеччини.

У п р а в а С п і л к и .

V-ий з'їзд українських природників і лікарів у Львові.

20-22 квітня с. р. відбувається у Львові V-ий з'їзд українських природників і лікарів. Відкриття з'їзду має відбутися в суботу 20 квітня о год. 15 в салі Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові. Об'ємі й спільні засідання різних секцій Українського Природничого й Лікарського товариств одбудуться в неділю 21 квітня в салях Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові.

Крім того, 20 квітня о год. 8 у Волоській церкві у Львові відбудеться поминальна служба Божа за померлих членів Українського Лікарського Товариства, а о год. 20—товариські сходини ший чаю в салях Української Бесіди у Львові. В неділю 21 квітня о год. 20 відбудеться спільна вечера учасників з'їзду, яку влаштує львівська філія Українського Товариства Охорони Дітей та Опіки над Мслюддо.

Шевченко і Європа.

Journal de Genève приніс змітку під титулом: «Пам'ятник українському поету, представленою бєльшевицьким про-роком». В цій змітці говориться:

«Совітський уряд України відкрив новий конкурс на пам'ятник, зазначаючи, що Шевченко має бути представлений, як представник большевизму та співець престаріяті. З огляду на те, що українці, при одне, приставились такому представленню поета, уряд цей не міг злійснити свого проекту доти, доки в його складі були міністри української національності. Лише виділивши їх із свого складу, уряд спомігся вбудувати пам'ятник. Одночасно міністр освіти зарядив нове видання творів Шевченка, в яким всі натяки на націоналізм має бути пильно вичищено», чи приймуть ці рішення відповідними коментарями, згідними з большевицькою доктриною».

Отже большевикам не пощастить

до обдугити Європу, затагаючи українського поета до московсько-большевицького табору.
(У к б ю р о». Ж е н е в а)

Пожертви.

Українська Громада в Шато-де-ля-Форе у Франції замість різдвяних поздравлень на минуле Різдво надіслала була пожертву на пресовий фонд «Тризуба» — 10 фр. та на українську дитячу школу у Франції — 10 фр. Щира подяка жертовній Громаді.

Пана Костя Ліневича або тих, хто знають місце його перебування, просять негайно подати його адресу до редакції «Тризуба».

Книжка Володимира Целевича

Нарід, нація держава

Видання Політичної Бібліотеки Українського Національно-Демократичного Об'єднання. Львів, 1934.

До набуття в редакції «Тризуба». Ціна 6 фр. з погесилкою.

Загальні збори

Української Православної Парафії у Парижі

вбудуться в неділю 21 квітня с. р. по службі Божій в помешканні церкви.

Порядок денний зборів розіслано парафіяльним листом. Проситья о точне прибуття на цізначений час.

Рада Парафії

Український Аматорський Гурток у Греноблі

для вшанування 121 річниці народження Т. Шевченка влаштує в неділю 28 квітня с. р. в Café Michel Rondeau виставу драми на 3 дії, під режисурою п. З. Різниківса,

Назар Стодоля

Участь у грі беруть: пані Каницька, Нежута, Різникова та пп. Різників, Токайло, Дорожинський, Серга, Лопатько, Червонецький і Вонґра-Ваґнак.

Початок о год. 8 увечері. Після вистави — бал до 1 год. вночі.
Квитки 2 й 3 фр. Український буфет.

Відповідальний розпорядчик:

Комісія для влаштування свята Т. Шевченка.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редаґус — Комітет. Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.
